

візмім хочби цукор. Ми його держимо як свячений, ніколи навіть дітям не даєм погризти доволі і пем з чаєм в прикуску, а часом то лише дивимо ся на него; а в чужих краях, як от в Англії, нашим російським цукром свиней годують. В нас по всім царстві зїдають на рік цукру мало що більше, як по 11 фунтів кожний чоловік, а в Англії наприклад, 105 фунтів кожний чоловік; і подумай, десять раз більше! А чому то? По перше се тому, що на цукор наклали велику акцизу, друге цукроварники між собою кожного року роблять умову, скільки з кожної цукроварні випустити цукру на продаж в Росії. Се для того, щоб не подешевів цукор, щоб не було його дуже багато. От они між собою умовляють ся: я випущу на продаж стільки, а ти стільки, а той стільки. Наколи в кого небудь велика цукроварня, що виробляє ся багато цукру, то він дає слово, що весь лишній продасть за границю. І щож ти гадаєш? От тому оно й виходить, що кожний цукроварник бере з нас тільки зарібку, що за границею свій цукор може продавати за півдурно і всеж таки буде в...ідно! А то ще за кожний пуд уряд йому верне акцизу, та нагороду за усердие, за старанність! І ти скажеш, що не мудро, що нашим коштом англійські свині нашим цукром обжирають ся?!

Одного разу так було, що у нас цукор коштував 20 копійок фунт, а в Англії його продавали за чотири копійки. Недурно пословиця каже: «за морем телиця коштує полутку, та карбованець перевіз. А тут виходить якраз на відворот. . . .

— Та що ти говориш? Сеж очевидна грабіж! Як же се цар дозволяє? Я чув, що у нас за страйк карають, а сеж хіба не страйк?

— Страйк то оно страйк, та лише на законній підставі. Коли робітники роблять страйк; щоб семія їх не була голодна, то се в нас не дозволяєть ся, а они коли їх благородіє, або їх степеньство купці роблять страйк, щоб їх калитка була повніша, то се діло не друге, а десяте. Сам уряд кожний рік оцінку цукроварникам повіряє і затверджує. Тому їх змова зоветь ся грабіжею в день, а найвисше затвердженою нормальністю себто значить, ціну в саму норму, в плепорцію зігнати, щоб по горло цукроварників задовільнити. За те у нас є вісімнадцять цукроварень, які від пятнайцять до шість-